

Chile

Obsah

Úvod	5
Operace 40	7
Salvador Allende a jeho vzestup	9
Američtí banksteři a korporace: Allende nesmí projít!	10
Allende vítězí	12
Allendeho reformy: Znárodnování a daně korporacím	13
CIA podněcuje nepokoje v Čile	15
Příprava puče a demoverze	17
Pokusy o usmíření	18
Čilské 11. září	20
Diktátor Pinochet na scéně	22
Chicagská ekonomie po Čilsku	23
Pinochet, DINA a CIA	24
Orlando Letelier	26
Další souvislosti atentátu	28
Závěr: Globalizace chudoby	31

Tento pořad pojednává o americké roli v událostech, které vedly ke svržení demokratické vlády **Salvadora Allendeho** v Chile a následnému nástupu diktátora **Augusta Pinocheta**. Pořad popisuje, jak CIA podněcovala nepokoje v Chile a aktivně se podílela na přípravě vojenského puče. Dále se zaměřuje na reformy Allendeho vlády, zejména na znárodňování a zvyšování daní pro korporace, což vyvolalo nelibost amerických bankéřů a korporací. Po převzetí moci vojenskou juntou byla zavedená politika, která byla inspirovaná Chicagskou ekonomikou a která měla za následek globalizaci chudoby v Chile. Pořad rovněž připomíná atentát na **Orlanda Letelier**, bývalého chilského ministra zahraničí, který byl spáchaný chilskou tajnou službou **DINA** s podporou **CIA**.

Úvod

„*Dělníci mé země. Věřím v Čile a její osud. Jiní lidé překonají tuto temnou a hořkou chvíli, kdy se zrada snaží zvítězit. Mějte na paměti, že brzy se otevrou široké ulice. Po nich budou kráčet svobodní lidé, aby vybudovali lepší společnost. Toto jsou moje poslední slova. Moje oběť nebude zbytečná. Ať žije Čile! Ať žije lid! Ať žijí pracující!*“ To jsou poslední slova projevu čilského prezidenta **Salvadora Allendeho** na rozloučenou před jeho zavražděním. Tento rok 2023 je tomu přesně 50 let. Zdálo by se, jakoby operace, která se odehrála před půl stoletím, s dneškem téměř nesouvisela. Opak je ovšem pravdou. Stovky tisíců lidských osudů bylo nenávratně zničených. Odlesky této brutality můžeme pozorovat až dodnes. Stíny diktátora, kterému Američané pomohli k moci, se musí dostat konečně plně na světlo. 11. září 1973, čilská armáda pod vedením generála **Augusta Pinocheta** rozdrtila demokraticky zvolenou vládu **Unidad Popular**, národní jednotu, **Salvadora Allendeho**. Cílem bylo nahradit pokrokovou, demokraticky zvolenou vládu brutální vojenskou diktaturou. Tento vojenský převrat podporovala **CIA**. Přímoú rolí ve vojenském spiknutí sehrál tehdejší ministr zahraničí **Henry Kissinger**. Tajná role Nixonovy administrativy je dostatečně zdokumentovaná. Tento i další převraty v Latinské Americe, byl ovšem součástí širší americké operace Condor na instalaci a kontrolu loutkových vlád Latinské Ameriky. V ještě širší perspektivě, se roztočil diktát nadnárodních bank a korporací na ovládnutí většiny světa pod taktovkou **Mezinárodního měnového fondu** a **Světové banky**. Reformy a systém volného trhu s přímou cestou ke globalizaci chudoby. Banky a korporace začaly bohatnout, státní infrastruktura se začla privatizovat, světové napětí a nestabilita zvyšovat a mezitím většina lidí globálně chudne. Obrovské planetární zdroje a majetky se koncentrují do stále menší hrstky globální oligarchie několika stovek nejmocnějších rodin planety. Čilský vojenský puč byl jedním z dalších výstřelů nové fáze americké militarizace. Podrobnosti o operaci Condor byly plně odhaleny až v roce 1992, kdy paraguayský soudce **José Fernández** objevil takzvané „archivy teroru“, ve kterých byly podrobně popsány osudy tisíců Latinoameričanů tajně unesených, mučených a zabitých bezpečnostními službami Argentiny, Bolívie, Brazílie, Čile, Paraguaye a Uruguaye. Odtajněné archivy poskytly podrobnosti o 50000 zavražděných, 30000 „zmizelých“ a 400000

uvězněných osobách. Musíme se proto vypravit na samotný počátek operace Condor, abychom čilský převrat a instalaci vojenské junty **Augusta Pino-cheta** vnímali v plných souvislostech. Stejně jako si v souvislostech odhalíme na konci tohoto pořadu, kam tohle všechno vede až dodnes.

Operace 40

11. prosince 1959 zaslal plukovník **J. C. King**, šéf oddělení CIA pro západní polokouli, důvěrné memorandum tehdejšímu řediteli CIA **Allenu Dullesovi**. Plukovník **J. C. King** v něm tvrdil, že na Kubě existuje „*krajně levicová diktatura, která, pokud bude ponechána v platnosti, podníti podobné akce proti americkým korporacím v dalších latinskoamerických zemích*“.

V důsledku tohoto memoranda, šéf CIA **Allen Dulles** založil operaci 40. Tento název získala proto, že původně se na operaci podílelo 40 agentů. Později byl počet rozšířený na 70 agentů. Skupině předsedal **Richard Nixon**. **Tracy Barnes** se stal operačním důstojníkem skupiny, která se také nazývala Kubánská operační skupina. První schůzka, které **Tracy Barnes** předsedal, se konala 18. ledna 1960 v jeho kanceláři a zúčastnili se jí **David Atlee Phillips**, **Everette Howard Hunt**, **Jack Esterline** a **Frank Bender**.

4. března 1960 explodovala v Havanském zálivu loď La Coubre, plující pod belgickou vlajkou. Byla naložená zbraněmi a municí, které byly vyslané na pomoc při obraně kubánské revoluce před jejími nepřáteli. Při výbuchu zahynulo 75 lidí a více než 200 jich bylo zraněno. **Fabian Escalante**, důstojník oddělení státní bezpečnosti **G-2**, později prohlásil, že šlo o první úspěšný čin provedený v rámci operace 40.

Operace 40 se nezabývala pouze sabotážními akcemi. Ve skutečnosti se vyvinula v tým atentátníků. Jeden z jejích členů, **Frank Sturgis**, tvrdil: „*tato skupina atentátníků Operace 40 by na rozkaz přirozeně zavraždila buď příslušníky armády, nebo politické strany cizí země, do které se chystáte infiltrovat, a v případě potřeby i některé vlastní členy, kteří by byli podezřelí z toho, že jsou cizími agenty... V té době jsme se soustředili výhradně na Kubu.*“

Během několika následujících let Operace 40 úzce spolupracovala s několika proticastrovskými kubánskými organizacemi včetně **Alfy 66**. Do projektu se zapojili také úředníci CIA a nezávislí agenti jako **William Harvey**, **Thomas Clines**, **Porter Goss**, **Gerry Hemming**, **Everette Howard Hunt**,

David Morales, Carl E. Jenkins, Bernard L. Barker, Barry Seal, Frank Sturgis, Tosh Plumlee a William C. Bishop.

Mezi kubánské osobnosti, které Operace 40 využívala, patřili *Antonio Veciana, Luis Posada, Orlando Bosch, Rafael Quintero, Roland Masferrer, Eladio del Valle, Guillermo Novo, Rafael Villaverde, Carlos Bringuier, Eugenio Martinez, Antonio Cuesta, Hermino Diaz Garcia, Felix Rodriguez, Ricardo Morales Navarrete, Juan Manuel Salvat, Isidro Borjas, Virgilio Paz, Jose Dionisio Suarez, Felipe Rivero, Gaspar Jimenez Escobedo, Nazario Sargent, Pedro Luis Diaz Lanz, Jose Basulto a Paulino Sierra.*

Michael Townley byl dalším agentem CIA, který se podílel na organizování vražd politických odpůrců. Spojil se s kubánskou kupinou nazvanou Chicagská junta. Do této skupiny patřili *Frank Sturgis, Orlando Bosch, Antonio Veciana* a *Aldo Vera Serafin*. Tento operativní úderný tým byl ovšem rozpuštěn 21. listopadu 1963, den před atentátem na *Johna Kennedyho*.

CIA také využívala Úřad pro veřejnou bezpečnost pro mezinárodní rozvoj k tomu, aby pomohla nastolit pravicové vojenské diktatury. Patřil k nim i *Daniel Mitrione*, který v roce 1964 pomohl svrhnout prezidenta *Joao Goularta* v Brazílii. Podle *Franca Solinase* byl *Daniel Mitrione* po americké intervenci v roce 1965 také v Dominikánské republice.

V roce 1967 se *Daniel Mitrione* vrátil do Spojených států, aby se podělil o své zkušenosti a odborné znalosti v oblasti „protipartyzánské války“ v Agentuře pro mezinárodní rozvoj USAID ve Washingtonu. V roce 1969 se *Daniel Mitrione* přesunul do Uruguaye, opět pod USAID, aby dohlížel na Úřad veřejné bezpečnosti. Zde *Daniel Mitrione* proslul extrémně brutálními formami mučení, což jsem popisoval ve třetím díle mého pětidílného cyklu Krvavá historie CIA. V té době vedla uruguayskou vládu velmi nepopulární strana Colorado. *Richard Nixon* a CIA se obávali možného vítězství levicové koalice *Frente Amplio* ve volbách po vzoru vítězství vlády *Unidad Popular*, národní jednota v Čile, kterou vedl *Salvador Allende*.

Salvador Allende a jeho vzestup

Salvador Allende se narodil 26. června 1908 ve městě Valparaíso. Jeho otec byl bohatým právníkem a vyučoval Salvadora v tradici humanistického ducha svobodných zednářů. Jako chlapec, *Salvador* často navštěvoval anarchistického ševce, u kterého se seznámil s revolucionářskými teoriemi *Karla Marxe* a *N. A. Bakunina*. *Salvador* se stal národním přeborníkem v plavání a desetiboji. Byl slavný také jako boxer a svůdce žen. Už jako malý kluk věděl, čím chce být. Prezidentem. V roce 1933 pomáhal mladý doktor *Allende*, tehdy mu bylo 25 let, založit socialistickou stranu Čile. Za to měl zakázáno provozovat medicínu. V politice bojoval za solidaritu mezi všemi levicovými stranami, s cílem vytvořit silnou opozici vůči konzervativcům. Soudruhovému mu přezdívali *Lenin* v obleku. *Salvador Allende* se tehdy musel hodně snažit, aby přežil. Chodil do chudinských čtvrtí. Tam začal poznávat také jinou tvář Čile. Tvář rotos, tedy zlomených, jak se jim mezi buržoazií hanlivě říkalo. *Allendova* politická mise byla ovlivněná jeho lékařskou praxí. Pouze socialismus může lidi vysvobodit z jejich bídy. V oblasti Magallanes, zorganizovali pastevci z rozesetých ovčích farem a pracovníci jatek sbírku, která Allendemu umožnila podniknout, v rámci kampaně, výlet na jih. Tam ho v roce 1945 zvolili senátorem. „*Až se stanu prezidentem,*“ slibuje *Allende*, „*bude země patřit pracujícím.*“ Od té doby se *Salvador Allende* třikrát neúspěšně pokusil kandidovat do funkce prezidenta. Z toho měli Američané obrovské obavy. Proto se tehdejší americká administrativa *Richarda Nixona* a šéfa CIA *Richarda Helmse* začly snažit, aby čtvrtý pokus *Allendeho* zmařili.

Američtí banksteři a korporace: Allende nesmí projít!

Půl roku před zvolením *Allendeho*, 3. března 1970 svolal americký prezident **Richard Nixon Radu národní bezpečnosti** k formálnímu jednání o tom, jakou politiku by Amerika měla zaujmout vůči nové čilské vládě **Lidové jednoty**. „*Musíme udělat všechno, co je v našich silách, abychom [Allendemu] ublížili a přivedli ho k pádu,*“ volal ministr obrany **Melvin Laird**. Šéfem CIA byl tehdy **Richard Helms**, šéf tajných operací CIA byl **Thomas Karamessin** a šéf operací na západní polokouli byl **William Bro**. Všichni podporovali nepřátelský přístup prostřednictvím tajných operací s cílem podkopat *Allendeho*. Vyděšený americký vůdce dal řediteli CIA **Richardu Helmsovi** volnou ruku, aby zabránil *Allendemu* nástupu do úřadu. Volnou ruku, to je jazyk novinářů. Jak často dostane člověk volnou ruku, někdo by se mohl ptát. Pokud jde o *Salvadora Allendeho*, **Richard Nixon** instruoval CIA, aby se pokusila zabránit v jeho nástupu k moci. Americký archiv národní bezpečnosti odtajnil sbírku dokumentů, které poskytují podrobný záznam o tom, jak a proč prezident **Richard Nixon** a jeho poradce pro národní bezpečnost **Henry Kissinger** zavedli a prováděli politiku destabilizace v Čile. Tedy operace, která „*co nejlépe vytvořila podmínky*“, jak se později vyjádřil **Kissinger**, pro vojenský převrat z 11. září 1973. Tyto unikátní odtajněné dokumenty zaznamenávají úmyslný záměr Američanů podkopat schopnost *Salvadora Allendeho* vládnout a svrhnout ho, aby nemohl vytvořit úspěšný a atraktivní model strukturálních změn, který by mohly napodobit další země. Jednoduše Američané měli strach nejen ze znárodnění telefonní společnosti v Čile v jejich vlastnictví, ale také z toho, že by se čilský systém stal vzorem pro další země latinské Ameriky. Musíme chápat hloubku amerického uvažování, které nejlépe interpretují tyto dokumenty. Totiž, jak se uvádí v odtajněných dokumentech, **Kissingerova** hlavní obava ohledně *Allendeho* spočívala v tom, že byl svobodně zvolený, což ponechávalo Spojeným státům jen malý prostor pro to, aby se otevřeně postavily proti jeho vládě jako nelegitimní, a vytvořilo precedens, který by mohly následovat další země. Tady vidíme tu zvrácenost amerického uvažování, kdy faktor, který zužoval jejich manévrovací prostor byl ten, že *Allende* byl svobodně zvolený. Prostě svobodné demokratické zvolení *Allendeho* byl

pro Američany přitěžující faktor. To je popření úplného fundamentu svobodných voleb a demokracie, ze které Američané tak rádi školí zbytek světa. Buď úplatky, korumpováním, a když to nepomůže, tak bombami a raketami. **Henry Kissinger** tehdy varoval, že **Allendeho** „*modelový efekt mohl být zákeřným příkladem úspěšné zvolené marxistické vlády v Čile, což by jistě mělo dopad, a dokonce precedenční hodnotu, na další části světa, zejména na Itálii. Napodobivé šíření podobných jevů jinde by zase významně ovlivnilo světovou rovnováhu a naše vlastní postavení v ní*“, uváděl **Henry Kissinger** v těch dokumentech. Takže podle Američanů jiný než kapitalistický režim musí být potlačený, třebaže překážkou byly nějaké svobodné volby. Prý korektní, ale zato chladná diplomacie coby vzkaz **Allendemu**.

Allende vítězí

V roce 1970 se zdálo, že čtvrtý pokus *Salvadora Allendeho* vyjde, a jeho **Socialistická dělnická strana** zvítězí ve všeobecných volbách v Čile. Americké korporace jako **International Telephone and Telegraph**, **Anaconda**, **Kennecot** a další se obávaly, co by se stalo, kdyby *Allende* získal kontrolu nad zemí. Proto **CIA** už o rok dříve, v roce 1969 zařídila, aby byl její agent *Michael Townley* vyslaný do Čile pod krycím jménem *Kenneth W. Enyart*. Doprovázela ho *Aldo Vera Serafin*. Agent **CIA** *Michael Townley* se teď dostal pod kontrolu *Davidu Atleeho Phillipse*, který byl požádaný, aby vedl zvláštní pracovní skupinu, jejímž úkolem bylo zabránit zvolení *Salvadora Allendeho* prezidentem Čile. Kampaň **CIA** byla neúspěšná a *Salvador Allende* se v září 1970 dostal k moci. Stal se tak prvním socialistou, který získal moc ve svobodných demokratických volbách. *Allende* tehdy získal 36% hlasů. Jeho koalice složená ze socialistů, Komunistů, sociálních demokratů a levicových křesťanů, si říkala **Unidad Popular, lidová jednota**. Levice slavila. Socialismus a demokracie byly slučitelné. Byla to taková varianta socialismu s lidskou tváří u nás o 5 let dříve.

Agent **CIA** *Michael Townley* pokračoval ve snaze podkopat vládu *Salvadora Allendeho*. **CIA** se pokusila přesvědčit náčelníka čilského generálního štábu *Reného Schneidera*, aby *Allendeho* svrhl. Ten ale odmítl a měsíc před *Allendeho* inaugurací, 22. října 1970 bylo jeho auto přepadené. *René Schneider* na svou obranu vytáhl zbraň a byl několikrát zastřelený. Byl převezený do nemocnice, ale o tři dny později zemřel. Vojenské soudy v Čile konstatovaly, že *Schneiderovu* smrt způsobily dvě vojenské skupiny, jedna vedená *Robertem Viauxem* a druhá *Camilem Valenzuelou*. Tvrdilo se, že oběma skupinám poskytovala podporu **CIA**. Vražda *Reného Schneidera* čilský národ šokovala, a ještě upevnila jeho pozici zvoleného prezidenta.

Allendeho reformy: Znárodnování a daně korporacím

Allende ihned začal provádět zásadní ekonomické reformy. Během prvních měsíců *Allendova* úřadu, vzrostly mzdy v Čile o 25%. Chudé děti ve školách dostaly každý den sklenici mléka. Chudí oslavovali, bohatí začli balit kufry. Začal proces znárodnění klíčových odvětví ekonomiky. *Allende* zavedl vysoké daně na činnost nadnárodních korporací a uložil moratorium na zaplacení veřejného dluhu. Nezávislá, suverénní země, která není zadlužená u zahraničních bank, to je nejhorší představa pro světovou oligarchii. Může si dělat, co chce. Chuquicamata, největší měděný důl na světě v čilských Andách, vlastněný americkou korporací **Anaconda Copper Company**, byl znárodněn. Dalších 90 velkých čilských společností bylo také vyvlastněno. Pracující obsadili stovky podniků proti vůli vlády. Zemědělství pracovníci násilím zabírali zemědělskou půdu. Jejich slogan zněl „*k čertu s bohatými*“. Střední třídu zachvátila panika. *Allendeho* vládě se situace vymkla z rukou a neměli sílu proti těmto trendům bojovat. To přirozeně nahrávalo pravici a zhoršovala rovnováhu sil. Na konci listopadu 1971 byl na státní návštěvu pozvaný **Fidel Castro**. Na pětidenní návštěvu, ale nakonec se zdržel 3 týdny. Kubánská revoluce byla tehdy na vrcholu, a mnoho lidí věřilo, že ozbrojená revoluce byla pro Čile to nejlepší. V té době byla také populární teologie osvobození. **Fidel Castro** kritizoval ideologickou slabost čilské revoluce, a popouzel tak opozici levicových radikálů proti *Allendemu*. O rok později po návštěvě **Fidela Castra**, v prosinci 1972, **Salvador Allende** odletěl do Moskvy. Sovětský Svaz mu měl poskytnout pomoc, jenže **KGB** byla z několika důvodů proti. Sověti už tehdy utráceli miliony na podporu Kuby, a zřejmě se jim nechťelo utrácet za další zemi. Ještě v tom neuměli chodit jako jejich kapitalističtí protějšci ze západu, kteří přes trvalé zadlužení tyto země ovládají. Také věřili, že režim v Čile bude brzy svržený, protože byl podle nich příliš demokratický, a neprojevoval revoluční tvrdost s použitím zbraní. **Leonid Brežněv** zůstal neoblomný. Žádné peníze pro Čile. Po vyjednáváních řekl *Allende* svému lékaři: „*Mám kudlu v zádech.*“ Velvyslanec **Anatolij Dobrinin** tehdy informoval **Henryho Kissingera**: „*Sovětský Svaz Allendovi nepomůže. Nechce další Kubu nebo nový konflikt se Spojenými Státy.*“ Konec citace. Sovětský Svaz sice neslibil *Allendemu* peníze, ale zato zbraně, který-

mi může zpacifikovat armádu. Dějinným paradoxem je, že *Salvador Allende* vyslal do Moskvy *Augusta Pinocheta*, který se Sověty jednal. Na počátku roku 1973 byla podepsaná dohoda o dodávce zbraní. Jednalo se o tanky, děla a velké množství munice. Výměnou za nákup zbraní získala Čile půjčku v hodnotě 100 milionů dolarů. **KGB** ale o tom oficiálně nevěděla. Byla to tajná dohoda mezi armádami obou zemí. Právě tyto zbraně byly použité *Pinochetem* ve vojenském puči proti *Allendemu*, který sám *Pinocheta* pro ty zbraně před více jak půl rokem poslal. To jsou ty historické paradoxy.

CIA podněcuje nepokoje v Čile

Po *Allendeho* zvolení a inauguraci v listopadu 1970 zrušily největší komerční banky Wall Streetu, včetně **Chase Manhattan, Chemical, First National City, Manufacturers Hanover** a **Morgan Guaranty**, úvěry Čile. Společnost **Kennecott Corporation** zase v roce 1972 vázala čilský vývoz mědi žalobami ve Francii, Švédsku, Itálii a Německu. **CIA** začala vyvolávat v čilské společnosti zmatek. Ekonomický a společenský chaos. Chtěla poskytnout záminku armádě, aby svrhla vládu. Nikdo nezmiňoval přímo vraždu *Allendeho*, ale šlo pouze o snahy zbavit ho moci. Při destabilizaci a vyvolávání chaosu se využívaly soukromé korporace, **CIA**, vojsko a americká ambasáda v Čile, prostě všechno. Dokonce *Salvador Allende* obvinil americkou korporaci **ITT** před mezinárodním shromážděním **OSN** z toho, že chtěla vyprovokovat občanskou válku. Američané v tichosti zablokovali bankovní úvěry pro Čile a ukončili americké vývozní úvěry a půjčky. Jak jsem zmínil, Američané také manipulovali s mezinárodní tržní hodnotou hlavního čilského vývozu, mědi, a tím ještě více poškodili čilskou ekonomiku.

CIA byla vedoucí organizací, která stála za prosazením neoliberálního ekonomického programu v Čile. V srpnu 1972, rok před převratem, financovala **CIA** 300 stránkový ekonomický plán, který měl být realizovaný po svržení *Allendeho* vlády.

David Atlee Phillips pověřil agenta **CIA Michaela Townleyho** úkolem zorganizovat dvě polovojenské akční skupiny **Orden y Libertad (Řád a svoboda)** a **Protecion Comunal y Soberania (Společná ochrana a suverenita)**. Agent **CIA Michael Townley** také založil žhářský oddíl, který v Santiagu založil několik požárů.

V říjnu 1972, tedy 11 měsíců před vojenským pučem, vstoupili řidiči nákladních aut, lékaři a obchodníci do všeobecné stávkové paralizující celou zemi. *Allende* vyjednával s asociacemi zaměstnavatelů, ale odmítal donucovací opatření. V roce 1972 vzrostly životní náklady o 163%. Stát tiskl peníze, a inflace dosahovala závratných výšek. Kvůli říjnové stávce pracujících

kolaboval systém zásobování. Válečná ekonomika. Další generální stávka proběhla měsíc před pučem, v srpnu 1973.

Příprava puče a demoverze

Od června 1973 se spiklenci začali scházet v domě právníka **Gambo** ve čtvrti Lukuro, aby naplánovali puč. Bylo to asi 6 armádních generálů a další generálové vzdušných sil. Na setkání do Gamboova domu chodili i někteří představitelé politických stran. Většina z nich byli křesťanští demokraté z pravicového křídla této strany. Právě toto pravicové křídlo křesťanských demokratů Washington podporoval, a na jejich financování utratil miliony dolarů. Pravice ve spolupráci se **CIA**, tehdy založila teroristickou frontu **Patria y Libertad (Vlast a svoboda)**. Bombové útoky a vraždění této teroristické skupiny destabilizovaly zemi. Ovšem v týdnech předcházejících převratu se americký velvyslanec **Nathaniel Davis** a členové **CIA** setkávali s nejvyššími představiteli čilské armády společně s vůdci **Národní strany** a teroristické fronty **Patria y Libertad (Vlast a svoboda)**. 29. června 1973 proběhl minipuč pod velením pravicového radikála plukovníka **Supera**. Generálové **Carlos Prats** a **Augusto Pinochet** ale stáli v cestě tankům rebelů. Situace se vyostřila. Většina, kterou buržoazie měla v čilském Parlamentu žádala armádu, aby zasáhla.

Pokusy o usmíření

Salvador Allende dále usiloval o dialog a národním usmíření. Za tím účelem podnikl několik pokusů. Například *Allende* jmenoval generály do svého kabinetu. Vrchní velitel *Carlos Prats* byl jmenovaný viceprezidentem. Byl symbolem naděje na národní usmíření. Pomlouvačnou kampaň proti generálu *Carlosi Pratsovi*, veliteli čilské armády, také vedl agent CIA *Michael Townley*. Generál *Carlos Prats* 21. srpna 1973 rezignoval. Jeho nástupcem ve funkci vrchního velitele se stal generál *Augusto Pinochet*. *Allende* se ale nevzdával pokusů o dialog a národní usmíření, a podnikl další pokus. 17. srpna 1973 požádal kardinála *Silvu Enrichéze*, aby figuroval jako prostředník. Kardinál pozval do svého domu *Allendeho* a předsedu křesťanských demokratů *Patricia Elvina*. Byla to poslední šance. **Křesťanská strana** ale vedla dialog polovičatě. Její pravicová frakce se spojila s **Národní stranou**. Všichni se shodli na referendu jako východisku z krize. Ovšem 8. září 1973, 3 dny před pučem, dostal *Allende* od vedení socialistické strany jejich rozhodnutí. Žádný dialog, žádné referendum. Jeho vlastní strana vedená *Carlosem Altamiránem* podrazila *Allendemu* nohy. Nechtěla jednat, chtěla konfrontaci. Toho dne 8. září 1973, oslavil *Salvador Allende* narozeniny své dcery Beatris na svém venkovském sídle. Všichni ale byli dost skleslí. Nebylo tam ani dost světla. Když oslavenci přijeli, *Salvador Allende* se zvedl od rozehrané partie šachu, a řekl: „*To je dobře, že jste tady. Musíte nám trochu zlepšit náladu.*“ Byl velmi smutný. Ponořený do neblahé předtuchy konce. Vypadal jako postava z řecké tragédie. „*Možná jsme nakonec vůbec neporozuměli rytmu této země,*“ řekl *Allende* tu noc příteli. *Allende* začal organizovat ústup. Pochopil, že nebylo cesty ven. Chtěl se vzdát a po referendu předat moc. „*To je jediný způsob,*“ řekl, „*jak zabránit krveprolití.*“ Ovšem, jak jsem zmínil, to *Allendeho* strana zamítla. 2 dny před pučem, 9. září 1973, pronesl předseda *Carlos Altamirano* ve své řeči: „*Jsmo avandgarda proletariátu. Jsme připraveni odolat jakémukoli puči. Z Čile se stane nový hrdinský Vietnam.*“ Téhož dne 9. září 1973 námořnictvo převzalo iniciativu. Admirál *Merino* poslal kurýra do Santiaga, aby o svých plánech informoval *Augusta Pinocheta*. V případě, že by se vrchní velitel *Pinochet* odmítl účastnit puče, určili rebelové jeho nástupce. Generála *Torese Dela Cruse*. *Pinochet* se tlaku podvolil. V ten samý den 9. září 1973, navštívil *Pinochet*

Salvadora Allendeho. Bylo to v neděli. Do puče zbývaly ještě 2 dny. **Allende** pracoval na projevu, ve kterém chtěl vyhlásit referendum. Stále byl čas na politické řešení, kterým chtěl **Allende** zažehnat hrozící masakr. **Allende** jasně při návštěvě generálů v tu neděli, 2 dny před pučem, řekl: „*Pokud už nás lidé nechťejí, tak odejdeme.*“ **Allende** do poslední chvíle usiloval o mírové politické řešení. Klacky pod nohy mu házela na domácí scéně jak jeho socialistická strana, která nechťela referendum, tak i pravicová frakce křesťanských demokratů, a samozřejmě **Národní strana** společně s armádou. Na zahraniční scéně na jeho svržení pracoval jeden velký tým. Za plánovaným převratem stál Wall Street, který pracoval v zákulisí se **CIA**, **americkým ministerstvem zahraničí** a čilskými ekonomickými elitami. Včetně teroristické skupiny **Patria Y Libertad (Vlast a svoboda)**, se kterými se scházeli vysocí američtí představitelé týdnů před pučem. Prostředníkem byl tehdejší ministr zahraničí **Henry Kissinger**. **Henry Kissinger** a šéf **CIA Richard Helms** byli ve Washingtonu strůjci této operace. Washington se rozhodl pomoci vojenským lídrům v Čile svrhnout **Salvadora Allende**ho, a nastolit režim generála **Augusta Pinocheta**. **Pinochet** ale na **Allende**ho uchystal zákeřnou lest. **Allende** chtěl projev o vypsání referenda pronést v pondělí. **Pinochet** se ho ale v tu neděli při návštěvě zeptal, jestli by svou řeč mohl pozdržet, a místo pondělí ji pronést až ve středu kvůli interním problémům v armádě. **Salvador Allende** souhlasil. **Pinochet** už tehdy zatraceně dobře věděl, že puč chťejí spustit v úterý 11. září 1973.

Čilské 11. září

Vojenský puč byl uskutečněný 11. září 1973. Puč začal ten den ráno. Čilské námořnictvo obsadilo město Valparaíso, a zatklo více než 1000 stoupenců Allendeho vlády. **Salvador Allende** okamžitě odjel do prezident-ského paláce La Moneda, ale špatně vyhodnotil míru nebezpečí. V hlavním městě Santiago de Chile převládal klid před bouří. Armáda vyčkávala, až bude **Allende** v paláci. Centrum města pak bylo odříznuté od okrajových čtvrtí dělnické třídy. **Salvador Allende** svolal do své kanceláře své nejbližší spolupracovníky. Několik ministrů, přátele a 20 členů tělesné stráže. **Salvador Allende** ještě stále očekával pomoc od loajálních jednotek pod velením vrchního velitele **Augusto Pinocheta**. **Allende** byl stále přesvědčený o **Pinochetově** loajalitě, dokud neuslyšel prohlášení vojenské junty ten den ráno, v 8 hodin a 32 minut: „*Prohlášení. 11. září 1973, čilská armáda a policie vyhlásují. Zaprvé. Prezident musí okamžitě složit svůj úřad do rukou armády. Za druhé. Armáda a policie se dohodly na historické a zodpovědné misi osvobození vlasti od marxistického jha, a nastolení práva a pořádku.*“ Ultimátum mělo vypršet v 11 hodin, kdy armáda chtěla začít palác bombardovat. 4000 vojáků obklíčilo prezidentský palác La Moneda. 20 tělesných strážců v paláci a 8 střelců na střeše sousedního ministerstva práce, ovšem stále drželo celou armádu v šachu. **Allendeho** tělesní strážci vymýšleli plán útěku, ale **Allende** je odmítl. **Allende** se nevzdával, ale vyjednával po telefonu, aby mohly ženy, sekretářky a několik novinářek, včetně jeho dvou dcer, Beatris a Izabel, opustit palác Moneda. Ty nakonec odešly. Muž, který prosazoval vizi demokratického socialismu, zůstal ve svém paláci úplně sám. Obklíčený 4000 vojáky. Nikdo mu nepřicházel na pomoc. Palácová stráž opustila své pozice. Útok na prezidentský palác La Moneda začal v 11 hodin 52 minut dopoledne. Necelou hodinu po vypršení ultimáta. Letoun Hawk Hunter na palác po 21 minut pálil střely.

Salvador Allende se rozhodl, že ještě naposledy veřejně promluví, a vytočil telefonní spojení na rádio Magallanes. Bylo to jeho poslední spojení s vnějším světem. Měl na hlavě helmu. Byl předkloněný k telefonu, aby mohl mluvit. Nebyl si opravdu jistý tím, zda rádio Magallanes jeho slova opravdu vysílá. Tuto řeč si nijak nepřipravoval, neměl žádné poznámky. Jeho

slova vycházela z hlouby jeho duše. „*Dělníci mé země. Rádio Magallanes brzy utichne, a můj tichý kovový hlas už se k vám nikdy nedostane. Ale to nevadí. Budete si mě pamatovat jako důstojného muže, loajálního ke svému národu a k záležitostem pracujících. Lidé se nesmí ani podřít ani obětovat. Věřím v Čile a její osud. Jiní lidé překonají tuto temnou a hořkou chvíli, kdy se zrada snaží zvítězit. Mějte na paměti, že brzy se otevřou široké ulice. Po nich budou kráčet svobodní lidé, aby vybudovali lepší společnost. Toto jsou moje poslední slova. Moje oběť nebude zbytečná. Ať žije Čile! Ať žije lid! Ať žijí pracující!*“

Salvador Allende byl nakonec zavražděn v bojích v prezidentském paláci La Moneda. Podle CIA zpáchal sebevraždu.

Diktátor Pinochet na scéně

Po převzetí moci generálem *Augustem Pinochetem*, šéfem vojenské junty, se začly dít věci. Volby byly pozastavené. Tisk byl cenzurovaný. Tisíce Čilců bylo mučeno a zabito poté, co CIA předala seznam podezřelých skvadrám smrti vojenské junty *Augusta Pinocheta*. I tady důstojník CIA *Ted Shackley* hrál důležitou roli při svržení *Salvadora Allendeho* v Čile. Agent CIA *Ted Shackley* dříve rozjel v Laosu obří obchod s pašováním opia, heroinu a drog do Ameriky. Byla třeba také zveřejněná platba CIA šéfovi tajné policie generálu *Manuelu Contrerasovi Sepulvedovi*, šéfovi obávané tajné policie *Pinochetova* vojenského režimu, o kterém CIA věděla, že se podílí na porušování lidských práv po *Allendeho* smrti.

Allendeho stoupenci a odpůrci junty byli uvězněni. Byla zřízená mučící centra. Fotbalové zápasy na stadionech v Santiagu nahradily popravky. Mrtvoly byly splavované po řece Mapocho. Částečně díky tvrdé práci důstojníka CIA *Teda Shackleyho* a desítek dalších úředníků a agenturních pracovníků se Čile zbavilo socialistů. Když byly tajné operace CIA s cílem podkopat *Allendeho* v září 1974 odhalené na titulní straně *New York Times* veteránem investigativní žurnalistiky *Seymourem Hershem*, vyvolaly velký národní i mezinárodní skandál. Rozruch kolem tajné role Ameriky v Čile vedl k prvnímu vyšetřování tajných operací USA ze strany Kongresu, k prvním veřejným slyšením o operacích CIA a k prvnímu zveřejnění rozsáhlé případové studie Covert Action in Chile, 1963-1973, kterou sepsal zvláštní senátní výbor pod vedením senátora *Franka Churche*. „*Povaha a rozsah americké role při svržení demokraticky zvolené čilské vlády jsou záležitostí hlubokého a trvalého znepokojení veřejnosti,*“ prohlásil tehdy senátor *Frank Church*. Ještě dnes jsou těla zavražděných *Allendových* stoupenců nacházená v masových hrobech. Jejich ostatky jsou uloženy v pamětní zdi pohřšovaných. Jejich skuteční vrahové ovšem dodnes nebyli potrestáni.

Chicagská ekonomie po Čilsku

Konečným cílem vojenského převratu v Čile z 11. září 1973 bylo zavedení neoliberalní agendy, takzvané smrtící ekonomické medicíny vedoucí ke zbídačení celého národa. Počátkem října 1973 byly v Čile provedené rozsáhlé makroekonomické reformy (včetně privatizace, liberalizace cen a zmrazení mezd). Sotva několik týdnů po převzetí moci vojenskou juntou v čele s generálem *Augustem Pinochetem* bylo nařízeno zvýšení ceny chleba z 11 na 40 escudos, což představovalo obrovské zvýšení o 264 % ze dne na den. Tuto „léčbu ekonomickým šokem“ navrhla skupina ekonomů zvaná „**Chicago Boys**“.

Tyto smrtící makroekonomické reformy byly z velké části diktované Wall Streetem ve spojení se CIA. Přitom „chicagská ekonomie“ poskytovala ideologické paradigma „volného trhu“ a jeho zdůvodnění. Profesori *Milton Friedman* a *Arnold Harberger* z **Chicagské univerzity** nebyli v žádném případě hybnou silou těchto reforem. Zatímco ceny potravin prudce vzrostly, mzdy byly zmrazené, aby byla zajištěná „ekonomická stabilita a odvráceny inflační tlaky“. Ze dne na den se celá země propadla do propastné chudoby; za necelý rok se cena chleba v Čile zvýšila šestatřicetinasobně. Pětaosmdesát procent čilské populace se dostalo pod hranici chudoby. Šlo opět o širší proces ekonomických střel vnucování volného trhu ve stylu amerického kapitalismu. Korporace se zalykají zisky, většina lidí chudne. Přebat v Čile nebyl jediný. Budu se tomu věnovat v závěrečné kapitole hodnocení.

Pinochet, DINA a CIA

Brzy potom byl agent CIA *Michael Townley* naverbovaný generálem *Juanem Manuelem Contrerasem*, šéfem nové tajné policie DINA.

Townleyho hlavním úkolem bylo vypořádat se s disidenty, kteří uprchli z Čile poté, co se generál *Augusto Pinochet* dostal k moci. Patřil mezi ně i *Allendův* generál *Carlos Prats*, který v Argentině psal své paměti. *Donald Freed* tvrdí v knize *Smrt ve Washingtonu: „30 září 1974, krátce po prvním výročí vojenského puče, zavraždil agent CIA Michael Townley s týmem zabijáků v Buenos Aires generála Carlose Pratse a jeho ženu. Jejich auto bylo odpálené bombou.“* Takto se CIA hluboce angažovala s čilskou tajnou policií DINA na pronásledování významných *Allendeho* stoupenců ještě rok po jeho smrti.

James Abourezk, který zastupoval Jižní Dakotu v americkém Senátu, zjistil, že Úřad pro veřejnou bezpečnost po mnoho let školil latinskoamerickou policii v brutálním mučení levicových aktivistů. Senátor *James Abourezk* tyto informace zveřejnil a v roce 1974 americký Kongres zakázal, aby Spojené Státy poskytovaly výcvik nebo pomoc zahraniční policii, a Úřad pro veřejnou bezpečnost byl zrušený.

CIA nadále financovala činnost svých agentů, jako byl *Michael Townley*. Ten byl povýšený do hodnosti majora generálem *Juanem Manuelem Contrerasem*, šéfem čilské tajné policie DINA. Agent CIA *Michael Townley* v roce 1975 pravidelně navštěvoval Spojené státy, aby se setkal s *Rolandem Oterem* a dalšími členy skupiny *Bílá ruka*. V září 1975 *Townleyho* eskadra smrti znovu udeřila. Bývalý čilský viceprezident *Bernardo Leighton* a jeho manželka byli zastřeleni v Římě místními fašisty spolupracujícími s čilskou tajnou policií DINA.

25. listopadu 1975 se v Santiagu de Čile setkali vedoucí představitelé vojenských zpravodajských služeb Argentiny, Bolívie, Čile, Paraguaye a Uruguaye s *Juanem Manuelem Contrerasem*. Hlavním cílem bylo, aby CIA koordinovala činnost jednotlivých bezpečnostních služeb při „elimina-

ci marxistické subverze“. Operace Condor získala tichý souhlas Spojených států, které se obávaly marxistické revoluce v regionu. Cílem byli oficiálně levicoví partyzáni, ale ve skutečnosti šlo o všechny druhy politických odpůrců. Například v Argentině bylo vojenskou vládou zavražděno odhadem 30000 socialistů, odborářů, příbuzných aktivistů atd.

Donald Freed tvrdí, že 29. června 1976 se agent CIA **Michael Townley** setkal s **Bernardem De Torresem**, **Armandem Lopezem Estradou**, **Hectorrem Duranem** a generálem **Juanem Manuelem Contrerasem Sepulvedou**. Následující měsíc **Frank Castro**, **Luis Posada**, **Orlando Bosch** a **Guillermo Novo** založili Koordinaci sjednocených revolučních organizací **CORU**. **CORU** částečně financoval **Guillermo Hernández Cartaya**, další veterán ze Zátoky sviní úzce spojený se CIA. **Guillermo Hernández Cartaya** byl později obviněn z praní špinavých peněz, obchodu s drogami a zbraněmi a zpronevěry. Federální prokurátor řekl **Petu Brewtonovi**, že se na něj obrátil důstojník CIA, který mu vysvětlil, že **Guillermo Hernández Cartaya** udělal spoustu věcí, za které mu byla vláda zavázaná, a požádal ho, aby stáhl obvinění proti němu.

Jeden z miamských policejních veteránů řekl autorům knihy *Assassination on Embassy Row* vydané v roce 1980: „*Kubánci uspořádali schůzku CORU na žádost CIA. Kubánské skupiny v polovině 70 let řádily a Spojené státy nad nimi ztratily kontrolu. Spojené státy tedy podpořily toto setkání, aby se všechny vydaly stejným směrem a byly opět pod kontrolou Ameriky.*“ Bylo zdůrazněno, že **George Bush** starší byl ředitelem CIA, když se toto setkání konalo.

Frank Castro řekl deníku **Miami Herald**, proč pomohl založit **CORU**: „*Domnívám se, že Spojené státy zradily bojovníky za svobodu na celém světě. Vycvičily nás k boji, vymývaly nám mozky, jak bojovat, a teď zavírají kubánské exulanty do vězení za to, co je v prvních letech učily dělat.*“

Orlando Letelier

Orlando Letelier byl čilským diplomatem v exilu. Působil v socialistické vládě **Salvadora Allendeho**, který byl v roce 1973 svržený pučem podporovaným Spojenými státy. **Orlando Letelier** byl předtím Pinochetovou juntou zajatý, mučený a uvězněný. Na mezinárodní nátlak byl ovšem po roce propuštěný. Byl pozvaný do Washingtonu, kde se stal vedoucím pracovníkem **Institutu pro politická studia**, ředitelem **Transnacionálního institutu** a profesorem na **Americké univerzitě**.

Ještě důležitější ale bylo, že se stal vůdčím hlasem čilského odporu. Díky svému lobbingu zabránil tomu, aby bylo Pinochetovu režimu poskytnuto několik půjček. To osudové ráno 21. září 1976 jel **Orlando Letelier** se svou asistentkou **Ronni Moffittovou** a jejím manželem do práce, když pod jeho autem vybuchla bomba. Odstřelila mu spodní polovinu těla a usekla obě nohy; letící střepiny prostřelily hrtan a prořízly krční tepnu **Ronni Moffittové**, která seděla na sedadle spolujezdce. Oba brzy poté zemřeli.

V té době byl ředitelem **CIA George Bush** starší, otec exprezidenta **George Bushe**. Oba se později stali americkými prezidenty. **CIA**, latinskoamerický vražedný aparát a mezinárodní obchod s drogami byly propojené. Zní to jako fikce? Kde myslíte, že autoři takových fikcí berou nápady? Kým se inspirují?

Dnes je už známé, že **Orlando Letelier** byl zavražděný na příkaz čilské zpravodajské agentury **DINA** za pomoci nadnárodního společného vražedného aparátu. Jednalo se o operaci Condor, kterou pomáhala vytvořit **CIA**. Operací Condor, a jejími drogovými souvislostmi, se teď budu chvílku zabývat. Důležité je zejména to, že čilská rozvědka **DINA**, Condor a kubánští Američané, kteří se podíleli na Letelierově vraždě, byli také zapojení do obchodu s drogami.

Je také známé, že krátce před vraždou zablokoval tehdejší ministr zahraničí **Henry Kissinger** návrh naléhavého varování amerického ministerstva zahraničí, které bylo směřované latinskoamerickým státům Condoru, aby

se nezapojovaly do atentátů. Pozoruhodné varování, že? Američané chtěli varovat latinskoamerické státy, aby se do atentátu nezapojovaly, ale **Henry Kissinger** to varování zablokoval. Takže dal latinskoamerickým státům zelenou v operaci Condor. Dva dny po vraždě obdržel tehdejší ředitel CIA **George Bush** starší oběžník, ve kterém se objevily spekulace, které se ukázaly jako pravdivé. Že pokud si čilská vláda skutečně objednala Letelierovu vraždu, mohla si na tu vraždu najmout [miamské] kubánské zločince. Přesto se ještě několik týdnů po vraždě v americkém tisku objevovaly zprávy, že - jak napsal list **The New York Times** - **FBI** a **CIA** prakticky vyloučily, že by **Orlando Leteliera** zabili agenti čilské vojenské junty. Dokonce **CIA** měla ve svých spisech důkazy proti čilské rozvědce **DINA**, když se **FBI** vydala na schůzku s **Georgem Bushem** ohledně spolupráce **CIA** na vyšetřování Letelierovy vraždy. **George Bush** ovšem tyto spisy nepředal, čímž se pravděpodobně dopustil maření spravedlnosti. Tehdejší ředitel CIA **George Bush** starší samozřejmě zatraceně dobře věděl, že do atentátu byla zapojena čilská tajná policie **DINA** a několik jejích smluvních agentů. Členům operace Mockingbird ale prozradil historku, která se snažila zakrýt roli, kterou **CIA** a čilská tajná policie **DINA** při vraždách sehrály. Na této dezinformační kampani se podílel i agent **CIA William F. Buckley**. Velmi zajímavé je, že bratr **William Buckleyho**, **James Buckley**, se setkal s agentem **CIA Michaelem Townleym** a **Guillemem Novem** v New Yorku pouhý týden předtím, než byl **Orlando Letelier** zavražděn.

Tato neochota amerických úřadů vyšetřovat souvislosti mezi Letelierovým atentátem a čilskou rozvědkou **DINA**, byla měřítkem tehdejšího společení mezi Washingtonem a Čile. Condor se v podstatě stal teroristickou sítí. **CIA** svým působením v Čile přispěla ke vzniku této hrůzy. Zejména existují jasné důkazy, že atentátu na **Orlando Leteliera** bylo možné zabránit, ale nestalo se tak. I v těch nejlepších popisech Letelierova atentátu se obvykle opomíjí drogový aspekt vraždy. Přitom **Kubánské nacionalistické hnutí**, z jehož řad byli Letelierovi kubánští vrazi vybraní, se financovalo z pašování drog organizovaného čilskou rozvědkou **DINA**. To, že americká vláda kryla atentát financovaný drogami ve svém vlastním hlavním městě, je další stopou k většímu vzorci. Totiž k opakovanému zapojení drogového obchodu do vražd souvisejících se **CIA**.

Další souvislosti atentátu

V říjnu 1976 zahynulo při explozi v polovině letu 455 společnosti Cubanana letícího z Barbadosu všech 73 osob na palubě. Mezi nimi bylo i všech 24 mladých sportovců z kubánského šermířského týmu, který získal zlatou medaili. **Policie** na Trinidadu zatkla dva Venezuelany, **Hermana Ricarda** a **Freddyho Luga**. **Herman Ricardo** pracoval pro bezpečnostní agenturu, kterou ve Venezuele vlastnil **Luis Posada**. Přiznal, že spolu s **Freddy Lugem** nastražili v letadle dvě bomby. **Herman Ricardo** tvrdil, že bombový útok zorganizovali **Luis Posada** a **Orlando Bosch**. Když byl majitel venezuelské bezpečnostní agentury **Luis Posada** zatčený, byla u něj nalezená mapa Washingtonu, na které byla vyznačena denní trasa do práce **Orlanda Leteliera**.

Později vyšlo najevo, že tehdejší ředitel **CIA George Bush**, v říjnu 1974 varoval amerického kongresmana **Edwarda Kocha**, že jeho sponzorování zákona o přerušení americké vojenské pomoci Uruguayi z důvodu dodržování lidských práv vyprovokovalo představitele tajné policie, aby „na něj vypsalí zakázku“. Podle dokumentů a rozhovorů, které získal **John Dinges** pro svou knihu *The Condor Years* (2004), obdržel šéf stanice **CIA** v Montevideu v červenci 1976 informaci, že dva vysoce postavení uruguayští zpravodajští důstojníci diskutovali o možnosti, aby čilská tajná policie **DINA** vyslala do Spojených států své agenty, kteří by **Kocha** zabili. Šéf stanice, v knize identifikovaný jako **Frederick Latrash**, o rozhovoru informoval ústředí **CIA**, ale doporučil, aby agentura nepodnikala žádné kroky, protože důstojníci v době, kdy jim bylo vyhrožováno, popíjeli na koktejlovém večírku.

Teprve po atentátu na **Orlanda Leteliera** **CIA Edwarda Kocha** na plánovaný atentát upozornila a sdělila zpravodajské informace **FBI** a americkému ministerstvu zahraničí. Zveřejněné dokumenty ukazují, že **CIA** byla v úzkém kontaktu s příslušníky čilské tajné policie **DINA** a jejím šéfem **Juanem Manuelem Contrerasem**, který byl vedoucím operace Condor. **Juan Manuel Contreras** byl ve skutečnosti na výplatní listině **CIA**. V listopadu 2000 byl administrativou **Billa Clintona** zveřejněný telegram z roku 1978 amerického velvyslance v Paraguayi **Roberta Whitea** ministru zahraničí **Cyrusu Vance-**

ovi, v rámci projektu odtajnění Čile. V tomto telegramu velvyslanec **Robert White** informoval o rozhovoru s generálem **Alejandro Fretesem Davalosem**, náčelníkem generálního štábu paraguayských ozbrojených sil. Ten ho informoval, že šéfové jihoamerických zpravodajských služeb zapojení do projektu Condor udržují „vzájemný kontakt prostřednictvím amerického komunikačního zařízení v zóně Panamského průplavu, které pokrývá celou Latinskou Ameriku“. Americký velvyslanec **Robert White** se obával, že by spojení Ameriky s projektem Condor mohlo být během vyšetřování Letelierovy vraždy veřejně odhalené.

Americké ministerstvo zahraničí a **CIA** měly dostatek zpravodajských informací, aby podnikly konkrétní kroky ke zmaření plánování vraždy **Orlanda Leteliera**. Tyto kroky byly zahájené, ale nikdy nebyly realizované. **Hewson Ryan**, který pracoval pro **Henryho Kissingera**, to později přiznal: „Věděli jsme poměrně brzy, že vlády zemí Jižního kužele v létě 1976 plánovaly nebo alespoň hovořily o nějakých atentátech v zahraničí... Zda bychom tomu mohli zabránit, kdybychom se do toho pustili, nevím. Ale neudělali jsme to.“

FBI nakonec nabyla přesvědčení, že atentát na **Orlanda Leteliera** zorganizoval agent **CIA Michael Townley**. V roce 1978 Čile souhlasilo s jeho vydáním do Ameriky. **Michael Townley** se přiznal, že najal pět proticastrovských kubánských exulantů, aby nastražili nálože na Letelierovo auto. Ze zločinu byli nakonec obviněni **Guillermo Novo**, **Ignacio Novo**, **Virgilio Paz Romero**, **Dionisio Suárez** a **Alvin Ross Díaz**.

Agent **CIA Michael Townley** souhlasil s poskytnutím důkazů proti těmto mužům výměnou za dohodu, v jejímž rámci se přiznal k jedinému obvinění ze spiknutí za účelem spáchání vraždy a byl mu uložený desetiletý trest. Jeho manželka **Mariana Callejasová** také souhlasila se svědectvím výměnou za to, že nebude stíhána.

9. ledna 1979 začal ve Washingtonu soudní proces s **Guillemem Novem**, **Ignaciem Novem** a **Alvinem Rossem Díazem**. Generál **Augusto Pinochet** odmítl povolit vydání **Virgilia Paza Romera** a **Dionisia Suáreze**, dvou důstojníků čilské tajné policie **DINA**. Všichni tři byli shledaní vinnými z vraž-

dy. **Guillermo Novo** a **Alvin Ross** byli odsouzení na doživotí. **Ignacio Novo** dostal osmdesát let. Krátce po procesu byl agent CIA **Michael Townley** propuštěný v rámci programu na ochranu svědků.

Závěr: Globalizace chudoby

V mém trojdílném pořadu Haiti - Somálsko západu jsem hovořil o trvalé americké militarizaci nejen latinské Ameriky, ale i karibské oblasti. Jde stále o tentýž vzorec. Globální vnucování reforem **Mezinárodního měnového fondu** a **Světové banky**. Všude můžeme vysledovat tentýž rukopis. Čím více americké nadnárodní korporace bohatnou spolu s vojenskoprůmyslovým komplexem, tím více většina lidí chudne. Globalizace a válka jsou spojené nádoby. Začalo to vojenskými puči v 70. letech. Vojenský převrat v Argentině z roku 1976 byl „kopii“ převratu v Čile, který řídila **CIA**. Po masakrech v Argentině byly také, stejně jako v Čile, podepsané reformy volného trhu. Ovšem tentokrát newyorskými věřiteli Argentiny. Americké ekonomické střely systému volného trhu zasahovaly jednu latinskoamerickou zemi za druhou. Většina vojenských režimů v Latinské Americe byla nahrazena parlamentními „democracemi“, které byly pověřené hrůzným úkolem. Dát národní hospodářství do dražby v rámci privatizačních programů sponzorovaných **Světovou bankou**. Od útoku dluhové krize v 80. letech 20. století se stejná ekonomická medicína Mezinárodního měnového fondu běžně používá ve více než 150 rozvojových zemích. Účelem těchto vojenských pučů, převratů a instalací poslušných loutkových vlád, bylo vnutit tento systém volného trhu amerického kapitalismu. Globální chudnutí a ekonomické rozvraty přizívují a utvářejí novou podobu světového řádu. V roce 1990 vrcholila v Peru volební kampaň. Odstupující vláda prezidenta *Alana Garcii* byla zařazena na „černou listinu“ **Mezinárodního měnového fondu**. Novým prezidentem se 28 července 1990 stal *Alberto Fujimori*. A sotva o několik dní později udeřila „ekonomická šoková terapie“ - tentokrát s obrovskou razancí. Peru bylo potrestané za to, že se nepodřídilo diktátu **Mezinárodního měnového fondu**. Cena pohonných hmot byla zvýšená 31krát a cena chleba vzrostla více než dvanáctkrát během jediného dne. **Mezinárodní měnový fond** jednal v zákulisí v úzké spolupráci s **americkým ministerstvem financí**. Tyto reformy, prováděné ve jménu demokracie, byly mnohem ničivější než reformy uplatňované v Čile a Argentině pod pěstí vojenské vlády. *Alberto Fujimori* proslul také sterilizací 300000 žen v peruánských Andách, což jsem probíral v mém trojdílném pořadu Depopulace planety. Pohlédněme ale i na další kontinenty. Africká Rwanda, navzdory vysoké míře chudoby

dosáhla v 80. letech minulého století, pozoruhodné soběstačnosti v produkci potravin. Od počátku 90. let byla Rwanda jako fungující národní hospodářství zničená. Její kdysi dynamický zemědělský systém byl destabilizovaný. **Mezinárodní měnový fond** požadoval „otevření“ domácího trhu dumpingu přebytků obilí z Ameriky a Evropy. Cílem bylo povzbudit rwandské zemědělce k větší konkurenceschopnosti. To je většinou fráze pro zničení domácího zemědělství. Nebo další země v Africe v 80. a 90. letech. Keňa, Nigérie, Egypt nebo Maroko. Nebo například v Asii. Indie, Vietnam, Bangladéš nebo Filipíny. Všude proběhl stejný vzorec ekonomické manipulace a politického vměšování washingtonských institucí. V Indii, která byla přímým důsledkem reformy **Mezinárodního měnového fondu**, byly miliony lidí dohnány k hladomoru, aby začli být „osvobozování“ nadnárodními semenářskými agrokorporacemi typu **Monsanto**, které Indii chtějí vyvádět z hladomoru geneticky modifikovanými plodinami pšenice a kukuřice. Ve Vietnamu, který patří k nejúspěšnějším světovým ekonomikám produkujícím rýži, vypukly hladomory na místní úrovni, které byly přímým důsledkem zrušení cenových kontrol a deregulace trhu s obilím. Osud Brazílie nebo Jižní Koree je podobný v rámci finančního krachu v letech 1997 a 1998. Tady zase **Mezinárodní měnový fond** prosazoval zájmy měnových a burzovních spekulantů. Tyto reformy volného trhu sponzorované **Mezinárodním měnovým fondem** vstoupily do nové fáze v 90. letech. Rozšířily své smrtící sevření na země bývalého východního bloku. Od roku 1989 se rozsáhlé oblasti bývalého Sovětského svazu, od Pobaltí až po východní Sibiř, ocitly v propastné chudobě včetně samotného Jelcinovského Ruska. Stejně drastické reformy na chudnutí obyvatel začaly probíhat v té době i v bývalé Jugoslávii. Byl spuštěn „program bankrotu“, který vypracovali ekonomové **Světové banky**. V letech 1989 až 1990 bylo v Jugoslávii zlikvidováno přibližně 1 100 průmyslových podniků a propuštěno více než 614 000 průmyslových pracovníků. A to byl jen začátek mnohem hlubšího ekonomického štěpení jugoslávské federace, která probíhala na Balkáně. Například v Albánii hrál hlavní roli **Mezinárodní měnový fond** při ničení reálné ekonomiky a urychlení rozpadu bankovního systému Albánie. Ale Američané pokračovali dál. Americké a britské jednotky vtrhly do Iráku, zničily jeho veřejnou infrastrukturu a zabily tisíce civilistů. Po 13 letech ekonomických sankcí, uvrhla tato válka, celou populaci do chudoby. Stejně tak tomu je v Afghánistánu, kde znovu po

20 letech vládne **Tálíbán**. Rozhodnutí o invazi do Iráku nemělo nic společného se „Saddámovými zbraněmi hromadného ničení“ nebo jeho údajnými vazbami na **Al-Káidu**. Irák vlastní 11 % světových zásob ropy, což je více než pětinasobek amerických zásob. Širší oblast Blízkého východu a Střední Asie, sahající od cípu Arabského poloostrova až po Kaspické moře, zahrnuje přibližně 70 % světových zásob ropy a zemního plynu. V důsledku invaze se irácká ekonomika dostala pod jurisdikci americké vojenské okupační vlády vedené generálem ve výslužbě **Jayem Gardnerem**, bývalým generálním ředitelem jednoho z největších amerických výrobců zbraní. V Iráku byl zavedený americký dolar jako zástupná měna, podobně jako tomu bylo v Bosně a Hercegovině v rámci Daytonské dohody z roku 1995. Jako nástroj hospodářského drancování byl použitý spirálovitě rostoucí zahraniční dluh Iráku. Byly stanovené podmínky. Celé národní hospodářství bylo dané do dražby. **Mezinárodní měnový fond** a **Světová banka** byly povolány, aby legitimizovaly drancování iráckého ropného bohatství. Američané potřebovali získat nepřerušovaný přístup k zásobám ropy a plynu v Perském zálivu. To potvrdil dokument amerického centrálního velitelství z roku 1995. Proto potřebovali strategickou pozici kosova na trase ropovodů a plynovodů z Kaspického moře do západní Evropy. Libye s jejím obrovským ropným bohatstvím, vodárenskou infrastrukturou vykutanou doslova z pouště, školstvím a zdravotnictvím zdarma za **Moammara Kaddáfího**, se dnes potácí hluboko pod hranici chudoby. Pojednával o tom můj trojdílný dokument o Libyi. Proto jsou Američané až na Ukrajině a mají základny po celé Evropě. Nasazení americké válečné mašinérie rozšířilo americkou ekonomickou sféru vlivu v oblasti od Středozemního moře na evropské i africké straně, až po západní hranici Číny. Spojené Státy vytvořily stálou vojenskou přítomnost nejen v Iráku a Afghánistánu, ale mají vojenské základny i v několika bývalých sovětských republikách. Celkem na celém světě přes 700 amerických vojenských základen.

Válka a globalizace jdou ruku v ruce pod dohledem největších světových komerčních a obchodních bank a korporací. S podporou americké válečné mašinérie se rozvinula nová smrtící fáze globalizace řízené korporacemi. Jinými slovy, americká militarizace podporuje dobývání nových ekonomických hranic a celosvětové zavádění systému volného trhu. Globalizace chudoby. Deregulace, restrukturalizace, privatizace. Co je výsledkem toho

všeho? Výsledkem je převzetí většiny, ne-li všech, veřejných služeb a státní infrastruktury, včetně zdravotnictví, elektřiny, vody a dopravy, ze strany korporací. To pokračuje dál. Sledujeme boom fúzí, sledujeme koncentraci moci korporací, sledujeme zhroucení zadlužených ekonomik na národní i místní úrovni, sledujeme krach finančních trhů, sledujeme vypuknutí hladomoru a občanské války a hlavně demontáž sociálního státu ve většině západních zemí. Globalizace chudoby. Tato globalizace chudoby rozšiřuje své sevření do všech hlavních regionů světa včetně západní Evropy a Severní Ameriky. Byl nastolený nový světový řád, který ničí národní suverenitu a práva občanů. Podle nových pravidel **Světové obchodní organizace (WTO)**, založené v roce 1995, byla největším světovým bankám a nadnárodním konglomerátům přiznaná „zakotvená práva“. Veřejné dluhy se spirálovitě zvyšují, státní instituce se hroutlí, a hromadění soukromého bohatství několik stovek nejbohatších rodin na planetě neúprosně postupuje. Vojenský puč v Čile byl jen jedním střípkem v této stavebnici. Stavebnici umetání cesty globalizaci chudoby. Umetání cesty nadnárodním korporacím a kartelům největších bank. Musíme pochopit, že militarizace tedy armáda je jen prostředkem k dosažení těchto cílů. Vojenskoprůmyslový komplex se také dosytosti napakuje, koneckonců zbrojařské koncerny typu **Carlyle Group** jsou toho příkladem. Cílem je ale nastolení systému nového světového řádu autokracie a monopolu. Nerozhodují už národní vlády. Rozhodují nadnárodní korporace a bankovní kartely, u kterých jsou národní vlády trvale zadlužené. Jejich trojskými koňmi jsou národní centrální banky, přes které jednotlivé vlády kontrolují. To jsem probíral v mém pořadu Centrální banky jako trojské koně. Bude velmi těžké se z tohoto smrtícího sevření vymanit. Kdo to zkusil, byl zavražděný. Lidé se nemají stále lépe, ale hůře. Současný systém se už ani nepokouší slibovat nám šťastnější budoucnost. Ovšem právě o to by měl systém usilovat, nebo ne? K čemu je nám potom takovýto systém militarizovaného kapitalismu s tvrdou rukou nekonečných dluhů států a pěti nadnárodních korporací s hanebně nízkými mzdami? Přemýšlejme a skládejme si tyto střípky do souvislostí. Střípky, jako je například americká angažovanost ve vojenském puči v Čile.